

הגדה של פסח

- 1 בְּרוּךְ הַמְּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא, בְּרוּךְ שֶׁנִּתְּן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא.
- 2 כְּנִגְדֵי אַרְבָּעָה בָּנִים דְּבִרָה תּוֹרָה אֶחָד חָכֵם. וְאֶחָד רָשָׁע. וְאֶחָד תָּם. וְאֶחָד שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְשֵׁאוֹל
- 3 חָכֵם מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הַעֲדוֹת וְהַחֲקִים וְהַמְּשֻׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְדֹוֹ אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם. וְאִף אֶתָּה אָמור לוֹ כִּהְלֹכֹת הַפֶּסַח אֵין מִפְּטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֶפִּיקוּמָן
- 4 רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הַעֲבוּדָה הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם וְלֹא לוֹ. וְלִפִּי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּלֵל כִּפָּר בְּעֶקֶר. וְאִף אֶתָּה הִקְהָה אֶת שְׁנָיו וְאָמור לוֹ. בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְדֹוֹ לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרַיִם. לִי וְלֹא לוֹ. אֵלֹו הִיָּה שֵׁם לֹא הִיָּה נִגְאָל
- 5 תָּם מָה הוּא אוֹמֵר. מָה זֹאת. וְאִמְרַתְּ אֵלָיו בְּחוּזְקֵי יְדֹוֹ הוֹצִיאָנוּ יְדֹוֹ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים
- 6 וְשְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְשֵׁאוֹל אֶת פֶּתַח לוֹ. שְׁנֵאֲמַר, וְהַגְדַת לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְדֹוֹ לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרַיִם

בן רשע

ספר שמות פרק יב

- 7 (כד) וְשָׁמַרְתֶּם אֶת הַדְּבָר הַזֶּה לְחֹק לָכֶם וּלְבְנֵיכֶם עַד עוֹלָם
  - 8 (כה) וְהָיָה כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְדֹוֹ לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וְשָׁמַרְתֶּם אֶת הַעֲבֹדָה הַזֹּאת
  - 9 (כו) וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הַעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם
  - 10 (כז) וְאָמַרְתֶּם זִבְחַת פֶּסַח הוּא לֵידֹוֹ אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם כִּינִיגְפוּ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בְּתֵיבֵינוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ
- תרגום אונקלוס
- וְתִמְרוּן דְּבַח חֲטִי הוּא קָדָם יְיָ דִּי חֲטִי עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם כַּד הָנָה מַחֲזִי יַת מִצְרַאֵי נִתְּ בְּתִנָּא שְׂזִיב וּכְרַע עֲמָא וּסְגִידוּ

ארבעה בנים

רש"י

ויקוד העם - על בשורת הגאולה וביאת הארץ ובשורת הבנים שיהיו להם

1 (כח) וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה יד' נד את משה ואהרן בן עשו

רש"י על שמות פרק יב פסוק יג

2 **ופסחתי - וחמלתי ודומה לו (ישעיה לא) פסוח והמליט ואני אומר כל פסיחה לשון דלוג וקפיצה ופסחתי מדלג הי' מבתי ישראל לבתי מצרים שהיו שרוים זה בתוך זה וכן (מ"א יח) פוסחים על שתי הסעיפים וכן כל הפסחים הולכים כקופצים וכן פסוח והמליט מדלגו וממלטו מבין המומתים:**

אינו יודע לשאול

ספר שמות פרק יג

3 (ה) והיה כי יביאך יד' נד אל ארץ הפניעני והחתי והאמ' רי והחוי והיבויסי אשר נשבע לאב' תיך לתת לך ארץ זבת חלב ודבש ועבדת את העב' דה הז' את ב'ח' דש הזה

4 (ו) שבעת ימים ת' אכל מצ'ת וביום השביעי חג ליד' נד

5 (ז) מצות יאכל את שבעת הימים ול' א יראה לך חמץ ול' א יראה לך שא' ר' ככל גבלך

6 (ח) והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יד' נד לי בצאתי ממצרים רש"י

בעבור זה - בעבור שאקיים מצותיו כגון פסח מצה ומרור הללו

7 (ט) והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יד' נד בפניך פי ב'נד חזקה הוצאך יד' נד ממצרים

8 (י) ושמת את החקה הז' את למועדה מימים ימימה

תם

ספר שמות פרק יג

- 1 (יא) וְהָיָה כִּי יִבְאֵךְ יְדֹןְךָ אֶל אֶרֶץ הַכְּנֻעִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וּלְאַבְרָהָם תִּיכֹן וַיְנַתְּנָה לְךָ
- 2 (יב) וְהִעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רְחֻם לִידֹןְךָ וְכָל פֶּטֶר שָׂגֵר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לִידֹןְךָ
- 3 (יג) וְכָל פֶּטֶר חֶמֶר תִּפְדֶּה בְּשֵׁה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוּ וְכֹל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיֶיךָ תִּפְדֶּה
- 4 (יד) וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה זֹאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֻזְקִי יְדֹןְךָ הוֹצִיאָנוּ יְדֹןְךָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים
- 5 (טו) וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פְרַעֲוֹה לְשַׁלְּחַנוּ וַיַּהֲרֹג יְדֹןְךָ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל כֵּן אָנִי זֹכֵר לִידֹןְךָ כָּל פֶּטֶר רְחֻם הַזְּכָרִים וְכָל בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְרָיִם
- 6 (טז) וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדְכָה וּלְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בָחַזְקִי יְדֹןְךָ הוֹצִיאָנוּ יְדֹןְךָ מִמִּצְרַיִם

חכם

ספר דברים פרק ו

- 7 (כ) כִּי יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הַעֲדַת וְהַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְדֹןְךָ אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם
- 8 (כא) וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ עַבְדִּים הָיִינוּ לְפְרַעֲוֹה בְּמִצְרַיִם וַיֹּצִיאָנוּ יְדֹןְךָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה
- 9 (כב) וַיִּתֵּן יְדֹןְךָ אוֹתוֹת וּמִפְתִּים גְּדֹלִים וְרַעִים בְּמִצְרַיִם בְּפְרַעֲוֹה וּבְכָל בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ
- 10 (כג) וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הִבִּיא אֹתָנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם
- 11 (כד) וַיֹּצִיאוּנוּ יְדֹןְךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֲקִים הָאֵלֶּה לְיִרְאַה אֶת יְדֹןְךָ אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחֵיתָנוּ כִּהְיוֹם הַיּוֹם
- 12 (כה) וַצִּדְקָה תִהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוֹה הַזֹּאת לְפָנֶיךָ יְדֹןְךָ אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ

רמב"ן הקדמה לספר שמות

- ונתיחד ספר ואלה שמות בענין הגלות הראשון הנגזר בפירוש (בראשית טו יג) ובגאולה ממנו, ולכן חזר והתחיל בשמות יורדי מצרים ומספרם אף על פי שכבר נכתב זה (שם מו ח -כז), בעבור כי ירידתם שם הוא ראשית הגלות, כי מאז הוחל
- והנה הגלות איננו נשלם עד יום שובם אל מקומם ואל מעלת אבותם ישובו - וכשיצאו ממצרים אף על פי שיצאו מבית עבדים עדיין יחשבו גולים, כי היו בארץ לא להם נבוכים במדבר, וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן ושב הקדוש ברוך הוא והשרה שכינתו ביניהם אז שבו אל מעלת אבותם, שהיה סוד אלוה עלי אהליהם, והם הם המרכבה (ב"ר מז ח), ואז נחשבו גאולים ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד ה' מלא אותו תמיד